

Managing Sport for People with Disabilities: A Systematic Review

Fatemeh Naderian*

PhD of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Sedighe Heydarinejad

Professor of Sport Management Department of Sport Sciences Faculty, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Accepted: 03/03/2025

Received: 17/12/2024

eISSN:

ISSN:

Aim and Background:

According to Report of the World Health Organization, 1.3 billion people worldwide have disabilities, which is equivalent to 16% of the world's population, and one in every 6 people has a disability, and this number is increasing dramatically. Sports, as a basic need, can help people resist physical, mental, emotional, and social pressures and suffer less from cardiovascular problems than others. The importance of sport and physical activity is greater for people with disabilities, because sport is not only a means of recreation for those who spend their free time, but also a factor in the development of physical and mental disabilities in disabled people and plays a significant role in reducing secondary complications caused by disability. The issue of physical inactivity among disabled people requires great attention due to their physical and mental problems, as well as problems in the environment and society. In other words, if doing sports and physical activity is recommended for healthy people, it is obligatory for disabled people. This is because people without disabilities meet their movement needs to some extent through the daily activities they do, but people with disabilities do not. Numerous studies have been conducted on the management of sports for people with disabilities, including those with physical disabilities, blindness, deafness, and mental retardation. The present study aimed to systematically review published articles in the field of sports management for people with disabilities between 2014 and 2024. By providing an overview of these articles, a better understanding of these studies can be created, followed by an explanation of the overall and

* Corresponding Author: naderianFatemeh@yahoo.com

integrated results and determination of research needs in the field of sports for people with disabilities in Iran.

Methods:

The present study was a secondary study and its implementation method was a systematic review. In this study, quantitative content analysis method based on documentary studies was used to evaluate the articles. The statistical population of this study was all scientific-research articles published in domestic journals focusing on sports for people with disabilities (physically, blind, deaf, and mentally) in Iran. In this research, articles were conducted in the fields of sports management, sports psychology, sports sociology, sports law, and sports media, focusing on sports for people with disabilities. In the initial search, more than 120 articles were found, and after separating duplicate records, unrelated articles, articles in invalid journals, and articles without full text, 85 articles were included in the research process. The time period of the articles was from the beginning of 2014 to the middle of 2024. In order to identify and create a bank of articles in the field of sports for people with disabilities, an electronic search was conducted in Persian-language databases. These databases were: The National Publications Database, the Academic Jihad Scientific Database, the Noor Specialized Journals Database, the Comprehensive Humanities Portal, and Google Scholar. Another criterion for selecting articles for inclusion in the study was the ability to access the full text of the articles.

Findings / Results:

Based on the conducted studies, 85 scientific research articles entered the research process. Table 1 shows the studies conducted based on trends and sub-disciplines for sports for people with disabilities:

Table 1: Studies conducted based on trends and sub-disciplines for sports for people with disabilities

Rows	Trends and subcategories	Number of articles done	percentage of the total
1	Sports management	46 Articals	54/11
2	Sports sociology	13 Articals	15/30
3	Sports psychology	11 Articals	12/94
4	Sports law	5 Articals	5/89
5	Sports media	2 Articals	2/35
6	Mixed	8 Articals	9/41

Given the diversity and different types of disabilities, the research conducted

was also classified based on the type of disability, which is described in Table 2.

Table 2: Studies conducted by type of disability

Rows	Type of disability	Number of articles done	percentage of the total
1	Physical and movement	21	24/70
2	Blind	5	5/89
3	Deaf	5	5/89
4	Mental retardation	4	4/70
5	Other cases (All disabilities)	50	58/82

Discussion and Conclusion:

The purpose of the present study was to systematically review articles published in domestic scientific and research journals in the field of sports for people with disabilities from 2014 to 2024. The results of this study are presented in Tables 1 and 2. The level of attention paid to people with disabilities in the adoption of laws and regulations and in their implementation is not the same, and as observed in research, in practice, people with physical and motor disabilities are given more attention than other disabilities. For example, in paragraph 8 of section A of article 4 of the law, the objectives, duties and authorities of the Ministry of Sports and Youth, the adaptation of sports places and spaces for the use and presence of women, families and the physically and mentally disabled, the duties of this ministry in the field of sports are stated. This is despite the fact that there are different types of disabilities, each with specific needs and conditions, and adaptations that are made for people with physical and motor disabilities do not mean that they are also suitable for other groups of people with disabilities. In addition, despite numerous laws and regulations in the field of sports for people with disabilities, in practice and in implementation, these laws and regulations have not been implemented very well, and even though more than 16 percent of the world's population consists of people with disabilities, and this figure is higher in underdeveloped and developing countries, the amount of sports facilities and amenities available to these people, which are adapted to their specific conditions, is very limited and not proportionate to their percentage of the population. Therefore, it is necessary to consider the necessary implementation guarantees not only in research, but also in legislation, determining policies and guidelines. Also, in implementing laws and regulations with a distributive and procedural justice approach, equal attention should be paid to people with disabilities, which is in line with the fundamental principles of human rights. In conducting

studies in the field of sports management for people with disabilities, all spectrums of disabilities should be considered and studied, and studies should not be limited to just one spectrum of people with disabilities. Among the limitations of the present study are the inability to access the full text of some scientific research articles and the failure to review other studies, including foreign books and articles.

Keywords: Disabled people, blind, deaf, physically and mentally disabled, systematic review, sports management.

مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت: یک مرور نظام‌مند

دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران
 اهواز، اهواز، ایران

فاطمه نادریان *

استاد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران
 اهواز، اهواز، ایران

صدیقه حیدری نژاد

زمینه و هدف

بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، یک میلیارد و سیصد میلیون نفر در سراسر جهان افراد دارای معلولیت هستند که این میزان معادل ۱۶ درصد جمعیت جهان است و از هر شش نفر، یک نفر دارای معلولیت است و این تعداد به‌طور چشمگیری در حال افزایش است. ورزش به‌عنوان یک نیاز اساسی می‌تواند کمک کند تا افراد بر فشارهای جسمی، روحی، روانی و اجتماعی فائق آیند و کمتر از سایرین دچار ناراحتی‌های قلبی-عروقی شوند. اهمیت ورزش و فعالیت بدنی برای افراد دارای معلولیت دوچندان است، چراکه انجام ورزش، نه تنها وسیله‌ای تفریحی برای گذاران اوقات فراغت است، بلکه عاملی در جهت تکامل نارسایی‌های جسمی و روانی معلولان است و در کاهش عوارض ثانویه ناشی از معلولیت نقش بسزایی دارد. مسئله بی‌حرکی بدنی افراد معلول به دلیل مشکلات جسمی و روانی آنها و همچنین مشکلات موجود در محیط و جامعه نیازمند توجه زیادی است. به بیان دیگر انجام ورزش و فعالیت بدنی اگر برای افراد سالم مستحب باشد، برای افراد معلول واجب است، چراکه افراد بدون معلولیت از طریق فعالیت‌های روزمره‌ای که انجام می‌دهند، تا حدودی نیازهای حرکتی خود را برطرف می‌کنند، اما افراد دارای معلولیت این‌گونه نیستند. پژوهش‌های متعددی در خصوص مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت اعم از

معلولان جسمی حرکتی، نابینا، ناشنوا و کم‌توان ذهنی انجام گرفته است. پژوهش حاضر با هدف مرور نظام‌مند مقالات انتشار یافته در حوزه مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت در بازه زمانی سال ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۳ انجام شد تا با ارائه نگاه کلی از این مقاله‌ها، شناخت بهتری درباره این پژوهش‌ها ایجاد شود و در پی آن در تبیین نتایج کلی و یکپارچه و تعیین نیازهای پژوهشی در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت در ایران اقدام شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات ثانویه و روش اجرای آن به صورت مرور نظام‌مند بود. در این پژوهش از روش تحلیل محتوای کمی، بر پایه مطالعات اسنادی برای ارزیابی مقالات استفاده شد. جامعه آماری پژوهش تمامی مقالات علمی - پژوهشی منتشر شده در نشریات داخلی با محوریت ورزش افراد دارای معلولیت (جسمی حرکتی، نابینا، ناشنوا و کم‌توان ذهنی) ایران بود. در این پژوهش، مقالات انجام گرفته در حوزه مدیریت ورزشی، روانشناسی ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی، حقوق ورزشی و رسانه ورزشی با محوریت ورزش افراد دارای معلولیت بود. در جست‌وجوی اولیه بیش از ۱۲۰ مقاله یافت شد که پس از جداسازی رکوردهای تکراری، مقالات نامرتبط، مقالات موجود در نشریات نامعتبر و همچنین مقالات بدون متن کامل، ۸۵ مقاله وارد فرایند پژوهش شد. بازه زمانی مقالات از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا اواسط سال ۱۴۰۳ بود. به منظور شناسایی و ایجاد بانک مقالات در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت، جست‌وجوی الکترونیکی در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی زبان انجام شد. این پایگاه‌ها عبارت بودند از: پایگاه اطلاعات نشریات کشور، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نور، پرتال جامع علوم انسانی و گوگل اسکولار. معیار دیگر برای انتخاب مقالات برای ورود به پژوهش امکان دسترسی به متن کامل مقالات بود.

یافته‌ها

بر اساس بررسی‌های انجام گرفته ۸۵ مقاله علمی پژوهشی وارد فرایند پژوهش شدند. جدول ۱ تحقیقات انجام گرفته بر اساس گرایش‌ها و زیرشاخه‌ها برای ورزش افراد دارای معلولیت

را نشان می‌دهد.

جدول ۱. تحقیقات انجام‌شده بر اساس گرایش‌ها و زیرشاخه‌ها برای ورزش افراد دارای معلولیت

ردیف	گرایش و زیرشاخه‌ها	تعداد مقالات انجام گرفته	میزان درصد از کل
۱	مدیریت ورزشی	۴۶ مقاله	۵۴/۱۱
۲	جامعه‌شناسی ورزشی	۱۳ مقاله	۱۵/۳۰
۳	روانشناسی ورزشی	۱۱ مقاله	۱۲/۹۴
۴	حقوق ورزشی	۵ مقاله	۵/۸۹
۵	رسانه‌های ورزشی	۲ مقاله	۲/۳۵
۶	آمیخته	۸ مقاله	۹/۴۱

با توجه به تنوع و انواع مختلف معلولیت، پژوهش‌های انجام‌شده بر اساس نوع معلولیت نیز طبقه‌بندی شدند که این طبقه‌بندی به شرح جدول ۲ است.

جدول ۲. تحقیقات انجام گرفته بر اساس نوع معلولیت

ردیف	نوع معلولیت	تعداد مقالات انجام شده	میزان درصد از کل
۱	جسمی و حرکتی	۲۱	۲۴/۷۰
۲	نابینا	۵	۵/۸۹
۳	ناشنوا	۵	۵/۸۹
۴	کم توان ذهنی	۴	۴/۷۰
۵	سایر موارد	۵۰	۵۸/۸۲

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر مرور نظام‌مند مقالات منتشرشده در نشریه‌های علمی - پژوهشی داخلی کشور در زمینه ورزش افراد دارای معلولیت از سال ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۳ بود. نتایج این پژوهش به شرح جداول ۱ و ۲ بود. در تصویب قوانین و مقررات و در مقام اجرا نیز میزان توجه به افراد دارای معلولیت یکسان نیست و همان‌گونه که در پژوهش‌های انجام گرفته مشاهده شد، در عمل نیز به افراد دارای معلولیت جسمی حرکتی بیش از سایر معلولیت‌ها توجه می‌شود. برای مثال در بند ۸ از بخش الف ماده ۴ قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، مناسب‌سازی اماکن و فضاهای ورزشی جهت بهره‌برداری و

حضور، بانوان، خانواده‌ها و معلولان جسمی حرکتی، جزء وظایف این وزارتخانه در حوزه ورزش بیان شده است. این در حالی است که معلولیت انواع مختلفی دارد و هر کدام از آنها نیازها و شرایط خاصی دارند و مناسب‌سازی که برای معلولان جسمی و حرکتی انجام می‌شود، به این معنا نیست که برای سایر گروه‌های معلولان نیز مناسب باشد. علاوه بر این با وجود قوانین و مقررات متعدد در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت، در عمل و در مقام اجرا، این قوانین و مقررات چندان اجرایی نشده‌اند و با اینکه بیش از ۱۶ درصد جمعیت در جهان را افراد دارای معلولیت تشکیل می‌دهند و این آمار در کشورهای توسعه‌نیافته و در حال توسعه بیشتر است، اما مقدار امکانات و تسهیلات ورزشی که در اختیار این افراد قرار دارد و با توجه به شرایط خاص آنها مناسب‌سازی شده است، بسیار محدود و متناسب با درصد جمعیتی آنها نیست. بنابراین ضرورت دارد که نه تنها در امر پژوهش، بلکه در زمینه قانونگذاری، تعیین سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها، ضمانت اجراهای لازم در نظر گرفته شود. همچنین در مقام اجرای قوانین و مقررات با رویکرد عدالت توزیعی و رویه‌ای، توجه یکسانی به افراد دارای معلولیت شود که این امر با اصول بنیادین حقوق بشری همراستاست. در انجام تحقیقات در حوزه مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت نیز، تمام طیف‌های معلولیت مورد توجه و مطالعه قرار گیرند و مطالعات صرفاً محدود به گروه خاصی از افراد دارای معلولیت نباشد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر نیز می‌توان به دسترسی نداشتن به متن کامل برخی از مقالات علمی پژوهشی انجام گرفته و عدم بررسی سایر مطالعات از جمله کتاب‌ها و مقالات خارجی اشاره کرد.

واژه‌های کلیدی: افراد معلول، معلول جسمی حرکتی، مرور نظام‌مند، مدیریت ورزشی، نابینا، ناشنوا.

مقدمه

بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، یک میلیارد و سیصد میلیون نفر در سراسر جهان افراد دارای معلولیت هستند که این میزان معادل ۱۶ درصد جمعیت جهان است و از هر شش نفر، یک نفر دارای معلولیت است (۱) و این تعداد به‌طور چشمگیری در حال افزایش

است. طبق تعریف ارائه شده از سوی این سازمان، معلولیت اختلال و محدود بودن فرد در ایفای نقش‌های طبیعی مرتبط با سن، جنس و وضعیت فرهنگی-اجتماعی است که در پی یک نقض یا ناتوانی ایجاد می‌شود (۲). طبق آمار اعلام شده از سوی سازمان بهزیستی کشور که مربوط به سال ۱۳۹۳ است، یک میلیون و ۱۷۰ هزار نفر از معلولان در این سازمان پرونده دارند که از این تعداد، ۴۰ درصد دارای معلولیت جسمی-حرکتی، ۲۷ درصد دارای معلولیت ذهنی، ۱۴ درصد دارای معلولیت شنوایی، ۱۰/۵ درصد دارای معلولیت بینایی و ۸/۵ درصد افراد دارای بیماری روانی مزمن هستند (۳). علاوه بر این بخش دیگری از افراد دارای معلولیت در کشور ما جانبازان هستند که تحت پوشش سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران هستند و بر اساس آخرین آمار اعلام شده از سوی این سازمان، تعداد کل جانبازان در کشور ۵۷۴ هزار و ۱۰۱ نفر است که ۳۳۶ هزار و ۲۸۲ نفر (۵۹ درصد)، جانبازان زیر ۲۵ درصد و ۲۳۷ هزار و ۸۱۹ نفر (۴۱ درصد) نیز جانبازان ۲۵ درصد و بالاترند (۴).

ورزش به عنوان یک نیاز اساسی کمک می‌کند تا افراد بر فشارهای جسمی، روحی، روانی و اجتماعی فائق آیند و کمتر از سایرین دچار ناراحتی‌های قلبی-عروقی شوند (۵). اهمیت ورزش و فعالیت بدنی برای افراد دارای معلولیت دوچندان است، چراکه انجام ورزش، نه تنها وسیله‌ای تفریحی برای گذران اوقات فراغت است، بلکه عاملی در جهت تکامل نارسایی‌های جسمی و روانی معلولان است و در کاهش عوارض ثانویه ناشی از معلولیت نقش بسزایی دارد (۶-۷).

پژوهش‌ها نیز حاکی از این است که انجام فعالیت‌های ورزشی نه تنها موجب نشاط و شادی معلولان می‌شود، بلکه نقش بسزایی در افزایش انگیزه و ارتقای وضعیت روانی و جسمانی این افراد دارد (۸-۹). افراد معلولی که به ورزش می‌پردازند سلامتی بیشتر و رضایت‌مندی بالاتری از زندگی خود نسبت به معلولانی که ورزش نمی‌کنند، دارند (۱۰-۱۲). همچنین روابط دوستانه‌ای که در داخل و خارج از ورزش معلولان شکل می‌گیرد، می‌تواند از طریق ایجاد حالات مثبت مانند احساس لذت، رضایت، شور و اشتیاق به بهبود

کیفیت زندگی معلولان منجر شود (۱۳).

توجه به نیازهای معلولان و جانبازان و برنامه ریزی برای آنها، یکی از ضروریات هر جامعه به ویژه جامعه ماست که پس از جنگ تحمیلی با تعداد زیادی از جانبازان و افراد دارای معلولیت مواجه شده است (۱۴). مسئله بی تحرکی بدنی معلول به دلیل مشکلات جسمی و روانی و همچنین مشکلات موجود در محیط و جامعه نیازمند توجه زیادی است. به بیان دیگر انجام ورزش و فعالیت بدنی اگر برای افراد سالم مستحب باشد، برای افراد معلول واجب است، چراکه افراد بدون معلولیت از طریق فعالیت های روزمره ای که انجام می دهند، تا حدودی نیازهای حرکتی خود را برطرف می کنند، اما افراد دارای معلولیت این گونه نیستند (۴). طی دهه های اخیر، ورزش افراد دارای معلولیت در سطح بین المللی و در سراسر جهان نیز توسعه چشمگیری داشته است. وقوع جنگ جهانی اول و دوم موجب شد که آمار افراد دارای معلولیت در سطح جهان افزایش چشمگیری داشته باشد و این افراد دارای معلولیت برای کشورها حکم قهرمانان ملی را داشتند که باید به نیازهای آنان توجه می شد و یکی از نیازهای اساسی آنها ورزش و فعالیت بدنی بود (۱۵). البته سیاستگذاران در کشورهای مختلف به جز توجه به نیازهای قهرمانان دارای معلولیت، هدف دیگری نیز داشتند. هدف آنها بهره گیری از همان رزمندگان میدان نبرد، برای نشان دادن قدرت خود در عرصه ها و میادین بین المللی از طریق ورزش بود (۱۶)، چراکه کسب مدال توسط رزمندگان میدان نبرد، این بار در میدان ورزش و برافراشته شدن پرچم کشورها پس از کسب مدال در بین تمام کشورها، حاکی از قدرت آنها بود و این امر همان چیزی بود که سیاستگذاران در کشورهای مختلف به دنبال آن بودند (۱۵). در پی جنگ تحمیلی کشور ما نیز با گروه عظیمی از معلولان جنگی مواجه شد. گروهی که تا پیش از جنگ فعالانه در جریان روزمره زندگی شرکت داشتند، ولی امروز دیگر قادر به انجام بسیاری از فعالیت های گذشته خویش نیستند (۱۷). برای توانبخشی، جلوگیری از انزوا و گوشه نشینی و تشدید عوارض ناشی از مجروحیت و همچنین تداوم افتخارآفرینی، آنها به سمت ورزش سوق داده شدند. فدراسیون ورزش های معلولین، سال ۱۳۵۸ تأسیس شده و فعالیت خود را در شش رشته ورزشی شامل بسکتبال با ویلچر، دوومیدانی، شنا، تنیس روی میز، والیبال نشسته

و وزنه‌برداری، تحت نظارت سازمان تربیت بدنی آغاز کرد. با آغاز جنگ تحمیلی و دوران دفاع مقدس، لزوم توانبخشی جسمی و روحی جانبازان برای ورود به اجتماع مورد توجه قرار گرفت و سال ۱۳۵۹، واژه «جانبازان»، به نام این فدراسیون افزوده شد و بدین ترتیب فدراسیون ورزش‌های جانبازان و معلولین با مأموریت جدید خود برای جذب و حمایت از این گروه از مخاطبان خود، مسئولیت سنگین‌تری را بر عهده گرفت. کمیته ملی پارالمپیک ایران نیز، ۱۷ بهمن‌ماه ۱۳۷۹ با تأیید اساسنامه، در هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک تأسیس شد (۴). اولین حضور ورزشکاران دارای معلولیت ایران در مسابقات پارالمپیک به سال ۱۹۸۸ و پارالمپیک سئول باز می‌گردد و تاکنون ورزشکاران دارای معلولیت کشورمان ۱۰ دوره در این مسابقات حضور داشته‌اند که حاصل آن ۱۶۰ مدال (۶۷ طلا، ۴۸ نقره و ۴۵ برنز) برای ایران بوده است و در پارالمپیک ۲۰۲۴ پاریس، ورزشکاران دارای معلولیت رتبه چهاردهم را از آن خود کرده‌اند (۱۵).

پژوهش‌های متعددی در زمینه مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت اعم از معلولان جسمی - حرکتی، نابینا، ناشنوا و کم‌توان ذهنی انجام گرفته است. پژوهش حاضر با هدف مرور نظام‌مند مقالات انتشار یافته در حوزه مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۳ انجام گرفته است تا با ارائه نگاه کلی از این مقاله‌ها، شناخت بهتری درباره این پژوهش‌ها ایجاد شود و به دنبال آن در تبیین نتایج کلی و یکپارچه و تعیین نیازهای پژوهشی در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت در ایران اقدام شود.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات ثانویه و روش اجرای آن به صورت مرور نظام‌مند بود. در این پژوهش از روش تحلیل محتوای کمی، بر پایه مطالعات اسنادی برای ارزیابی مقالات استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش تمامی مقالات علمی - پژوهشی منتشر شده در نشریات داخلی با محوریت ورزش افراد دارای معلولیت (جسمی حرکتی، نابینا، ناشنوا و کم‌توان ذهنی) ایران بود. در این پژوهش، تحقیقات انجام گرفته در حوزه مدیریت ورزشی، روانشناسی ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی، حقوق ورزشی و رسانه ورزشی با

محوریت ورزش افراد دارای معلولیت بود. در جست‌وجوی اولیه بیش از ۱۲۰ مقاله یافت شد که پس از جداسازی رکوردهای تکراری، مقالات نامرتبط، مقالات موجود در نشریات نامعتبر و همچنین مقالات بدون متن کامل، ۸۵ مقاله وارد فرایند پژوهش شد (جدول ۱). بازه زمانی مقالات از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا اواسط سال ۱۴۰۳ بود. به‌منظور شناسایی و ایجاد بانک مقالات در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت، جست‌وجوی الکترونیکی در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی‌زبان انجام گرفت. این پایگاه‌ها عبارت بودند از: پایگاه اطلاعات نشریات کشور، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نور، پرتال جامع علوم انسانی و گوگل اسکولار. معیار دیگر برای انتخاب مقالات برای ورود به پژوهش امکان دسترسی به متن کامل مقالات بود. در گام بعد با مطالعه عمیق آثار پیشین، به دسته‌بندی مقالات بر اساس گرایش‌ها (جدول ۲) و نوع معلولیت (جدول ۳) پرداخته شد. در فرایند تحلیل، نویسندگان مقالات را بررسی کرده و با توجه به عنوان و چکیده مقاله و همچنین نشریه‌ای که مقاله در آن به چاپ رسیده است، مقالات را بر اساس گرایش‌ها و نوع معلولیت طبقه‌بندی کردند. به‌منظور بررسی روایی (نحوه طبقه‌بندی)، فهرست شاخص‌های به‌دست آمده به سه نفر از متخصصان داده شد تا نظر خود را درباره طبقه‌بندی انجام شده اعلام کنند. ضریب توافق متخصصان در مورد نحوه طبقه‌بندی‌های انجام گرفته بر اساس ضریب توافق کاپا ۸۷ درصد بود. سپس به بررسی کمی محتوای پژوهش‌های انجام گرفته در بخش و بیان خلأهای پژوهشی موجود در هر بخش پرداخته شد. محاسبه میزان ضریب توافق میان متخصصان به شرح جدول ۱ است که مستخرج از نرم‌افزار SPSS است.

جدول ۱. ضریب توافق متخصصان در مورد طبقه‌بندی انجام گرفته براساس ضریب توافق کاپا

اندازه‌های مقارن	ارزش (Value)	خطای استاندارد مجانبی (Asymptotic Standard Error)	مقدار تقریبی T (Approximate T)	سطح معناداری تقریبی (Approximate Significance)
Phi	۰/۸۷۷	-	-	< ۰/۰۰۱
Cramér's V	۰/۸۷۷	-	-	< ۰/۰۰۱
ضریب	۰/۶۶۰	-	-	< ۰/۰۰۱

همبستگی جداول متقاطع				
ضریب پیرسون	۰/۸۷۷	۰/۰۸۰	۱۴/۰۴۷	< ۰/۰۰۱
اسپیرمن	۰/۸۷۷	۰/۰۸۰	۱۴/۰۴۷	< ۰/۰۰۱
کاپا (Kappa)	۰/۸۷۰	۰/۰۹۰	۰/۸۵۳	< ۰/۰۰۱

ضریب کاپا، که در این جدول به عنوان شاخص «معیار توافق» استفاده شده است، ابزار ضروری برای ارزیابی سطح توافق بین ارزیابان یا روش سنجش برای داده‌های اسمی یا رتبه‌ای است. این ضریب، میزان انطباق را فراتر از آنچه به طور تصادفی انتظار می‌رود، تعیین می‌کند. مقدار بالاتر کاپا حاکی از توافق قوی و قابل اطمینان‌تری است، در حالی که مقادیر پایین‌تر، توافق ضعیف یا تصادفی را نشان می‌دهد. با توجه به مقدار کاپای ۰/۸۷۰ ثبت شده در جدول ۱ و استانداردهای رایج، در محدوده توافق بسیار خوب (۰/۸۱-۱/۰۰) قرار می‌گیرد، می‌توان استنباط کرد که توافق شایان توجه و معنادار بین ارزیاب‌ها یا روش‌های مقایسه شده وجود دارد. خطای استاندارد حدی این ضریب کاپا (۰/۰۹۰) نیز بیانگر دقت تخمین مقدار کاپا و میزان اطمینان‌پذیری آن است.

یافته‌ها

بر اساس بررسی‌های انجام شده ۸۵ مقاله علمی پژوهشی وارد فرایند پژوهش شدند که مقالات مذکور به شرح جدول ۲ هستند.

جدول ۲. پژوهش‌های انجام شده در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت

اسامی نویسندگان/ سال انتشار	عناوین مقالات	اسم نشریات
اکبری کندلجی و همکاران (۱۴۰۳)	شناسایی و اولویت‌بندی مشکلات ورزشکاران تیم‌های ملی نایبانیان و کم‌بینانیان	مجله علوم حرکتی و رفتاری
نادریان و همکاران (۱۴۰۳ الف)	جایگاه ورزش و سلامت سالمندان و افراد دارای معلولیت در قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی	پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش
نادریان و همکاران	شناسایی و بررسی جنبه‌های قوت و ضعف سیاستگذاری حقوقی	مدیریت ورزشی

	در حوزه ورزش قهرمانی افراد دارای معلولیت	(۱۴۰۳ ب)
مدیریت ورزشی	الگوی توسعه ورزش معلولین در بعد قهرمانی (مطالعه موردی: کشور عراق)	الغالی و همکاران (۱۴۰۳)
مدیریت ارتقای سلامت	ارائه الگوی توسعه مشارکت ورزشی در اوقات فراغت جانبازان و معلولان دارای نقص حسی (معلولین شنوایی و بینایی) و نقص جسمی و حرکتی (داشتن مشکل در حرکت و وضعیت جسمی) با رویکرد نظریه زمینه‌ای	آریان‌فر و همکاران (۱۴۰۳)
مجلس و راهبرد	مفهوم‌پردازی تحرک بدنی در کتاب‌های درسی مقاطع پایه نوآموزان کم‌توان ذهنی	یوسفی و اصغری (۱۴۰۳)
پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی	تدوین الگوی نظام حکمرانی در ورزش جانبازان	بیگی و همکاران (۱۴۰۳)
مدیریت دانش در ورزش	تبیین مدل موانع اجرای خط‌مشی در کمیته ملی پارالمپیک با رویکرد ساختاری تفسیری	آریا و همکاران (۱۴۰۲)
مدیریت ورزشی	موانع مشارکت معلولان کم‌بینا و نابینای شهر قزوین در فعالیت‌های بدنی	فراهانی و پورسلمان (۱۴۰۲)
مدیریت دانش در ورزش	طراحی الگوی مطلوب مدیریت استعداد در رشته ورزشی کاراته در جانبازان و معلولین جمهوری اسلامی ایران	عقیلی و همکاران (۱۴۰۲)
مدیریت ورزشی	ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبه معلول ایران	ضعیفی و همکاران (۱۴۰۲)
نوآوری در مدیریت ورزشی	شناسایی و اعتباریابی راهبردهای مؤثر بر نظام حکمرانی در ورزش جانبازان	بیگی و همکاران (۱۴۰۲)
کارگروه اخلاق در پژوهش پژوهشگاه علوم ورزشی	شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه فعالیت‌های تندرستی و ورزشی معلولین کشور	بشارت‌فر و همکاران (۱۴۰۲)
طب نظامی	پیش‌بینی اعتماد اجتماعی، خودکنترلی و خودکارآمدی بر اساس سطح فعالیت بدنی در جانبازان و معلولین	صمدی و همکاران (۱۴۰۲)
مدیریت و توسعه ورزش	مدل توسعه هویت برند سازمانی فدراسیون ورزش‌های جانبازان و معلولین	کهنسال و همکاران (۱۴۰۲)
مطالعات مدیریت ورزشی	حق بر ورزش، تفریح و اوقات فراغت افراد معلول از منظر اسناد ملی و بین‌المللی حقوق بشر	نادریان و همکاران (۱۴۰۲)
مدیریت و توسعه ورزش	مطالعه تطبیقی جایگاه حق بر سلامت افراد دارای معلولیت با تأکید بر ورزش در قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی	نادریان و نقی‌پور (۱۴۰۲) الف

نادریان و نقی پور (۱۴۰۲) ب	واکاوی وضعیت سیاستگذاری در ورزش تربیتی افراد دارای معلولیت	پژوهش در ورزش تربیتی
همدانیان و رهروی پوده (۱۴۰۲)	شناخت ویژگی‌های کالبدی مؤثر بر ارتقای کیفیت زندگی معلولان جسمی- حرکتی در بناهای عمومی شهر اصفهان	توسعه پایدار شهری
رحمتی و همکاران (۱۴۰۱الف)	توسعه ورزش همگانی افراد کم‌توان ذهنی	فصلنامه علوم ورزش
رحمتی و همکاران (۱۴۰۱ب)	شناسایی عوامل عدم توسعه ورزش همگانی افراد کم‌توان ذهنی	فصلنامه علوم ورزش
قریشی و همکاران (۱۴۰۱)	طراحی الگوی توسعه داوطلبی معلولان در ورزش با تکیه بر نظریه داده‌بنیاد	مطالعات مدیریت ورزشی
باروتی و همکاران (۱۴۰۱)	تحلیل سازه‌های توسعه ورزش معلولین ایران	مجله دانشکده پزشکی
پورکیانی و همکاران (۱۴۰۱)	تأثیر اجرای برنامه جهانی «من می‌توانم» بر تغییر نگرش دانش‌آموزان ایرانی نسبت به ورزش فراگیر	پژوهش در ورزش تربیتی
حسین‌زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۱)	استانداردسازی پرسشنامه طراحی مدل ورزش همگانی و تفریحی جانبازان و معلولین جمهوری اسلامی ایران	فصلنامه علوم ورزش
حسینیان مهاجر و همکاران (۱۴۰۱)	ارائه چارچوب نظری مبتنی بر تحلیل و برنامه‌ریزی توسعه مشارکت ورزشی اقشار خاص (مطالعه موردی جامعه جانبازان، معلولین، ناشنوایان و نابینایان)	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان
رمضانی و همکاران (۱۴۰۱)	تبیین نقش سرمایه اجتماعی در رابطه با مشارکت ورزشی و خودکارآمدی در معلولان جسمی- حرکتی	مدیریت ارتقای سلامت
سیف پناهی شبانی و مصطفوی (۱۴۰۱)	طراحی مدل عوامل مؤثر بر ۳۵ سال موفقیت و اقتدار تیم ملی والیبال نشسته مردان ایران در میادین بین‌المللی	مدیریت و توسعه ورزش
سلگی و همکاران (۱۴۰۱)	طراحی مدل ارتباطی سبک‌های مدیریت تعارض با موفقیت ورزشکاران تیم‌های ملی ناشنوایان ایران	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان
فرهادی و همکاران (۱۴۰۱)	شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت معلولان جسمی حرکتی در فعالیت‌های ورزشی: تحلیل مضمونی	مطالعات ناتوانی
قرلسفلو و همکاران (۱۴۰۱)	تدوین سیستم مدیریت جامع برگزاری رویدادهای ورزشی جانبازان و معلولان بر مبنای رویکرد S7 (مطالعه موردی: لیگ برتر والیبال نشسته کشور)	مدیریت ورزشی
منصوری و چناری (۱۴۰۱)	ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث مجموعه‌های ورزشی جانبازان و و معلولان (با مطالعه سوله ورزشی شهید بهشتی در منطقه ۸ شهرداری تهران)	شاهد انابیشه

مهدی نژاد و همکاران (۱۴۰۱)	طراحی مدل توسعه مشارکت ورزشی جانبازان و معلولین جمهوری اسلامی ایران	فصلنامه علوم ورزش
تجرد و همکاران (۱۴۰۱)	فهم جامعه‌شناختی داغ ننگ در ورزش معلولین شهر تهران	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان
تجرد و همکاران (۱۴۰۰)	تبیین جامعه‌شناختی داغ ننگ در ورزش معلولین (مطالعه موردی مردان و زنان ورزشکار معلول شهر تهران در سال ۱۳۹۸)	تغییرات اجتماعی - فرهنگی
حسین‌زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۰)	بررسی موانع عدم حضور معلولین و جانبازان در فعالیت‌های ورزشی براساس نظریه داده‌بنیاد	مطالعات ناتوانی
سلطانی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰)	پیش‌بینی عملکرد سازمانی کارکنان فدراسیون ورزش معلولین و جانبازان براساس تاب‌آوری روانشناختی و نوآوری	مطالعات ناتوانی
سلگی و همکاران (۱۴۰۰)	طراحی مدل ارتباطی استراتژی‌های مدیریت تعارض با رضایت‌مندی ورزشکاران تیم‌های ملی ناشنوایان ایران	مدیریت دانش در ورزش
گل محمدی و همکاران (۱۴۰۰)	پیش‌بینی مدیریت بحران بر اساس تاب‌آوری و تنظیم شناخت هیجانی: مطالعه موردی فدراسیون ورزش جانبازان و معلولان	مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
علیزاده و کابالیوف (۱۴۰۰)	عوامل روانشناختی و اجتماعی مؤثر در توسعه ورزش معلولان تاجیکستانی	مطالعات روانشناسی ورزشی
مستحفظیان و آریان‌فر (۱۴۰۰)	ارائه مدل توسعه مشارکت ورزشی در اوقات فراغت جانبازان و معلولین ایران	کارگروه اخلاق در پژوهش پژوهشگاه علوم ورزشی
کیال و همکاران (۱۴۰۰)	واکاوی مؤلفه‌های فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر مشارکت معلولین در فعالیت بدنی	فصلنامه علوم ورزش
ادریسی و همکاران (۱۳۹۹)	مدلسازی ارتباط انگیزه‌ها و موانع مشارکت با سطوح روانی ورزشکاران و درگیری رفتاری آنان در ورزش معلولین	پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی
افدسی و بهزادینا (۱۳۹۹)	مقایسه جهت‌گیری نسبت به فعالیت‌ها در خودکارامدی تمرینی و شاخص‌های بهزیستی معلولین جسمی-حرکتی	پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی
ابطحی و راستگو (۱۳۹۹)	تأثیر بهزیستی فضیلت‌گرای والیبالیست‌های تیم‌های جانبازان و معلولین با نقش میانجی حمایت اجتماعی	پژوهش در ورزش تربیتی
آریانپور و همکاران (۱۳۹۹)	ارتباط حمایت اجتماعی خانواده و حمایت اجتماعی دوستان و خودکارامدی با میزان مشارکت ورزشکاران جانباز و معلول در فعالیت‌های بدنی	مدیریت ورزشی

مدیریت و توسعه ورزش	طراحی روابط علی در اهداف و نقشه راهبردی فدراسیون ورزش‌های ناشنوایان با رویکرد BSC-DEMATEL	صفر علیزاده و همکاران (۱۳۹۹)
مطالعات راهبردی ورزش و جوانان	ارزیابی عملکرد ورزش قهرمانی معلولان کشور با روش تحلیل پوششی داده‌ها	عسگریان و مجیدی‌خواه (۱۳۹۹)
روانشناسی ورزش	کارایی جمعی و هوش هیجانی در ورزشکاران سالم و ورزشکاران دارای معلولیت	فتحی رضایی و همکاران (۱۳۹۹)
مدیریت ورزشی	طراحی مدل مبتنی بر تحلیل راهبردی عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی اقشار خاص (مورد مطالعه: جامعه جانبازان، معلولان، ناشنوایان و نابینایان)	فهمی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)
مطالعات روانشناسی ورزشی	مدل مؤلفه‌های روانشناختی مؤثر بر مشارکت جانبازان و معلولین در فعالیت‌های ورزشی	کیال و همکاران (۱۳۹۹)
مطالعات روانشناسی ورزشی	واکاوی نقش مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی بر توسعه مشارکت ورزشی جانبازان و معلولین جمهوری اسلامی ایران	مهدی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)
پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتاری حرکتی	بررسی موانع مشارکت در فعالیت‌های بدنی و ورزش در معلولین استان کرمانشاه	نادری و سکینه‌پور (۱۳۹۹)
مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران	مقایسه تاب‌آوری و خودکارآمدی معلولین ضایعه نخاعی ورزشکار و غیرورزشکار	دیرمانچی و خانجانی (۱۳۹۸)
پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی	شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی	لیموچی و همکاران (۱۳۹۸)
مطالعات تربیت بدنی و علوم ورزشی	بررسی و توسعه مؤلفه استقلال در طراحی اماکن ورزشی معلولین از دیدگاه معلولین	حسینی‌پور قنات‌آبادی و همکاران (۱۳۹۸)
پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی	تحلیل محیطی و راهبردی هیأت ورزش‌های جانبازان و معلولین استان همدان	خسروی زاده و همکاران (۱۳۹۸)
فصلنامه مطالعات شهری	نقش طراحی مناسب مجموعه‌های ورزشی شهر تهران در افزایش تعاملات اجتماعی معلولان جسمی - حرکتی	رحمانی و ثبوتی (۱۳۹۸)
پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی	تدوین مناظر و نقشه استراتژیک فدراسیون ورزش‌های ناشنوایان با رویکرد کارت امتیازی متوازن و دیمتل	صفر علیزاده و همکاران (۱۳۹۸)

مطالعات راهبردی ورزش و جوانان	تدوین برنامه راهبردی فدراسیون ورزش‌های ناشنوایان جمهوری اسلامی ایران	فراهانی طجر و همکاران (۱۳۹۸)
مطالعات ناتوانی	تحلیل وضعیت معماری استخرهای ورزشی بر اساس نیازهای معلولین مطالعه موردی: سه استخر ورزشی در شهر اصفهان	قاسمی سیجانی (۱۳۹۸)
پرستار و پزشک در رزم	بررسی موانع مشارکت معلولین ورزشکار و غیرورزشکار در فعالیت‌های ورزشی (مطالعه موردی: شهر قزوین)	قدردان و همکاران (۱۳۹۸)
مطالعات ناتوانی	ارتباط بین هویت ورزشی و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در بین معلولین جسمی	مرادی و سعادت (۱۳۹۸)
مطالعات روانشناسی ورزشی	شناسایی و تدوین الگوی انگیزه‌های مشارکت ورزشی جانبازان و معلولین	وکیلی تنها و همکاران (۱۳۹۸)
فصلنامه علوم ورزش	رابطه بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی SES با انگیزه مشارکت به فعالیت‌های ورزشی جانبازان و معلولان	احمدی و نوری (۱۳۹۷)
روانشناسی مدرسه	ارزیابی وضعیت نیروی انسانی برنامه تربیت بدنی دانش آموزان کم‌توان ذهنی مدارس شهر تهران	ارجمندنیا و غیاثی ندوشن (۱۳۹۷)
توانبخشی	سنجش توانمندسازی معلولان جسمی (معلولان جسمی حرکتی، احشایی و حسی) در سال ۱۳۹۴ و عوامل مرتبط با آن (مطالعه مقطعی تحلیلی در استان کهگیلویه و بویراحمد)	دستیار و محمدی (۱۳۹۷)
مطالعات ناتوانی	مطالعه جایگاه حقوقی و وضعیت و موانع مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی	زیتونلی (۱۳۹۷)
پژوهشنامه روانشناسی مثبت	تأثیر آموزش ذهن‌آگاهی و پذیرش بر نگرانی از تصویر بدنی، مهارت‌های ذهنی و عملکرد پر تاب آزاد در بازیکنان معلول رشته بسکتبال	عباسی و همکاران (۱۳۹۷)
طب جانباز	همبستگی منافع و موانع مشارکت در فعالیت‌های حرکتی و ورزشی با مشارکت جانبازان در این فعالیت‌ها، مطالعه موردی استان اردبیل	بخشی مشهدلو و همکاران (۱۳۹۶)
تحقیقات کاربردی علوم ورزشی	شناسایی موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان البرز در ورزش	پورسلطانی زرنندی و همکاران (۱۳۹۶)
مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی	مقایسه وضعیت پوشش انواع رشته‌های ورزشی معلولین و غیرمعلولین در دو روزنامه ایران ورزشی و ابرار ورزشی	قاسمی و همکاران (۱۳۹۶)
روانشناسی و علوم رفتاری ایران	رابطه بین کمال‌گرایی با تیپ شخصیتی و شادکامی در ورزشکاران جانباز و معلول	کیانی و همکاران (۱۳۹۶)
تحقیقات کاربردی	بررسی عوامل بازدارنده مشارکت ورزشی معلولین جسمی -	مهدوی‌فر و خوشنام

علوم ورزشی، آموزشی بدون مرز	حرکتی شهر کازرون	(۱۳۹۶)
طب جانباز	رابطه مشارکت ورزشی و سرمایه اجتماعی جانبازان و معلولان، مطالعه موردی شهر کرمان	میریوسفی و رحیمی (۱۳۹۶)
مطالعات ناتوانی	مقایسه کیفیت و رضایت از زندگی، عزت نفس و رشد اجتماعی معلولین ورزشکار و غیرورزشکار	نادری و همکاران (۱۳۹۶)
مطالعات مدیریت ورزشی	تعیین روایی و پایایی پرسشنامه رضایتمندی نیازهای اساسی در جانبازان و معلولان ورزشکار	ایرجی نقندر و پورسلطانی زرنندی (۱۳۹۵)
مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی	تحلیل محتوای مطبوعات ورزشی کشور با رویکرد ورزش معلولین	ایمانیان و همکاران (۱۳۹۴)
مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان	بررسی موانع مشارکت در فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت معلولان وابسته به ویلچر جنوب شرق کشور	پور رنجبر و همکاران (۱۳۹۴)
مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش	بررسی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر و موانع مشارکت ورزشی معلولین شهر اهواز	سبحانی و همکاران (۱۳۹۴)
پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی	توصیف عملکرد ورزشکاران ایران در بازی‌های پارالمپیک در مقایسه با رقبای آسیایی	عیدی پور و همکاران (۱۳۹۴)
جغرافیا و برنامه‌ریزی	ارزیابی میزان تناسب فضاهای شهری با معیارهای دسترسی معلولان و رتبه‌بندی مناطق شهری (مورد مطالعه: شهر دوگنبدان)	اذانی و همکاران (۱۳۹۳)
مجله بهداشت و توسعه	موانع مشارکت در فعالیت‌های بدنی تفریحی معلولین با صندلی چرخدار در استان کرمان	پورنجبر و همکاران (۱۳۹۳)
رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی	بررسی رابطه بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی و انگیزه مشارکت به فعالیت‌های ورزشی در بین جانبازان و معلولان استان چهارمحال و بختیاری	شیروانی و همکاران (۱۳۹۳)
رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی	ارتباط بین انگیزه‌های مشارکت و تعهد ورزشی در بین ورزشکاران جانباز و معلول	علی حسینی و همکاران (۱۳۹۳)

مقالات وارد شده به فرایند پژوهش بر اساس گرایش‌ها و زیرشاخه‌ها، فراوانی و درصد

فراوانی مورد بررسی و طبقه‌بندی قرار گرفتند (جدول ۳).

جدول ۳. تحقیقات انجام گرفته بر اساس گرایش‌ها و زیرشاخه‌ها برای ورزش افراد دارای معلولیت

گرایش	پژوهش‌های انجام گرفته	فراوانی	درصد
مدیریت ورزشی	اکبری کندلجی و همکاران (۱۴۰۳)، الغالی و همکاران (۱۴۰۳)، آریان‌فر و همکاران (۱۴۰۳)، بیگی و همکاران (۱۴۰۳)، آریا و همکاران (۱۴۰۲)، فراهانی و پورسلیمان (۱۴۰۲)، عقیلی و همکاران (۱۴۰۲)، بیگی و همکاران (۱۴۰۲)، بشارت‌فر و همکاران (۱۴۰۲)، کهنسال و همکاران (۱۴۰۲)، نادریان و نقی‌پور (۱۴۰۲)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۱)، کهنسال و همکاران (۱۴۰۱)، حسینیان (۱۴۰۱)، قریشی و همکاران (۱۴۰۱)، باروتی و همکاران (۱۴۰۱)، حسینیان مهاجر و همکاران (۱۴۰۱)، سیف پناهی شبانی و مصطفوی (۱۴۰۱)، سلگی و همکاران (۱۴۰۱)، فرهادی و همکاران (۱۴۰۱)، قزلسفلو و همکاران (۱۴۰۱)، مهدی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، حسین‌زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۰)، سلگی و همکاران (۱۴۰۰)، مستحفظیان و آریان‌فر (۱۴۰۰)، صفرعلیزاده و همکاران (۱۳۹۹)، عسگریان و مجیدی‌خواه (۱۳۹۹)، فهیمی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، نادری و سکیته‌پور (۱۳۹۹)، لیموچی و همکاران (۱۳۹۸)، حسینی‌پور قنات‌آبادی (۱۳۹۸)، خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، صفرعلیزاده و همکاران (۱۳۹۸)، فراهانی طبر و همکاران (۱۳۹۸)، قاسمی سیچانی (۱۳۹۸)، قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، ارجمندنی و غیائی ندوشن (۱۳۹۸)، دستیار و محمدی (۱۳۹۷)، بخشی مشهدلو و همکاران (۱۳۹۶)، پورسلطانی زرنندی و همکاران (۱۳۹۶)، مهدوی‌فر و خوشنام (۱۳۹۶)، ایرجی نقندر و پورسلطانی زرنندی (۱۳۹۵)، پور رنجبر و همکاران (۱۳۹۴)، سبحانی و همکاران (۱۳۹۴)، پور رنجبر و همکاران (۱۳۹۳).	۴۶	۵۴/۱۱
روانشناسی ورزشی	پورکیانی و همکاران (۱۴۰۱)، سلطانی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰)، علیزاده و کابالیوف (۱۴۰۰)، ادیسی و همکاران (۱۳۹۹)، فتحی رضایی و همکاران (۱۳۹۹)، کیال و همکاران (۱۳۹۹)، مهدی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، دیرمانچی و خانجانی (۱۳۹۸)، وکیلی تنها و همکاران (۱۳۹۸)، عباسی و همکاران (۱۳۹۷)، علی حسینی و همکاران (۱۳۹۳).	۱۱	۱۲/۹۴
حقوق ورزشی	نادریان و همکاران، (۱۴۰۳ الف)، نادریان و همکاران (۱۴۰۲ الف)، نادریان و همکاران (۱۴۰۳ ب)، نادریان و نقی‌پور (۱۴۰۲ الف)، زیتونلی و همکاران (۱۳۹۷).	۵	۵/۸۹
جامعه‌شناسی	رضانی و همکاران (۱۴۰۱)، منصوری و چناری (۱۴۰۱)، تجرد و همکاران	۱۳	۱۵/۳۰

ورزشی	(۱۴۰۱)، تجرد و همکاران (۱۴۰۰)، کیال و همکاران (۱۴۰۰)، ابطی و راستگو (۱۳۹۹)، آریانپور و همکاران (۱۳۹۹)، رحمانی و ثبوتی (۱۳۹۸)، احمدی و نوری (۱۳۹۷)، میریوسفی و رحیمی (۱۳۹۶)، نادری و همکاران (۱۳۹۶)، اذانی و همکاران (۱۳۹۳)، شیروانی و همکاران (۱۳۹۳).		
رسانه‌های ورزشی	قاسمی و همکاران (۱۳۹۶)، ایمانیان و همکاران (۱۳۹۴).	۲	۲/۳۵
آمیخته / سایر	یوسفی و اصغری (۱۴۰۳)، ضعیفی و همکاران (۱۴۰۲)، صمدی و همکاران (۱۴۰۲)، همدانیان و رهروی پوده (۱۴۰۲)، حسین‌زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۱)، گل محمدی و همکاران (۱۴۰۰)، اقدسی و بهزادنی (۱۳۹۹)، مرادی و سعادت (۱۳۹۸)، عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴).	۸	۹/۴۱
		۸۵	۱۰۰

با توجه به تنوع و انواع مختلف معلولیت، پژوهش‌های انجام گرفته بر اساس نوع معلولیت نیز طبقه‌بندی شدند (جدول ۳).

جدول ۳. پژوهش‌های انجام گرفته بر اساس نوع معلولیت

نوع معلولیت	پژوهش‌های انجام شده	فراوانی	درصد
جسمی و حرکتی	آریا و همکاران (۱۴۰۲)، کهنسال و همکاران (۱۴۰۲)، همدانیان و رهروی پوده (۱۴۰۲)، رضانی و همکاران (۱۴۰۱)، سیف پناهی شبانی و مصطفوی (۱۴۰۱)، فرهادی و همکاران (۱۴۰۱)، قزلسفلو و همکاران (۱۴۰۱)، گل محمدی و همکاران (۱۴۰۰)، اقدسی و بهزادنی (۱۳۹۹)، ابطی و راستگو (۱۳۹۹)، آریانپور و همکاران (۱۳۹۹)، دیرمانچی و خانجانی (۱۳۹۸)، خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، رحمانی و ثبوتی (۱۳۹۸)، مرادی و سعادت (۱۳۹۸)، دستیار و محمدی (۱۳۹۷)، عباسی و همکاران (۱۳۹۷)، مهدوی‌فر و خوشنام (۱۳۹۶)، پوررنجبر و همکاران (۱۳۹۴)، عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، پورنجبر و همکاران (۱۳۹۳).	۲۱	۲۴/۷۰
نابینا	اکبری کندلجی و همکاران (۱۴۰۳)، آریا و همکاران (۱۴۰۲)، فراهانی و پورسلمان (۱۴۰۲)، کهنسال و همکاران (۱۴۰۲)، عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴).	۵	۵/۸۹
ناشنوا	سلگی و همکاران (۱۴۰۱)، سلگی و همکاران (۱۴۰۰)، صفر عزیزاده و همکاران (۱۳۹۹)، صفر عزیزاده و همکاران (۱۳۹۸).	۵	۵/۸۹

		فراهانی طجر و همکاران (۱۳۹۸).	
۴/۷۰	۴	یوسفی و اصغری (۱۴۰۳)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۱ الف)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۱ ب)، ارجمند نیا و غیاثی ندوشن (۱۳۹۷).	کم توان ذهنی
۵۸/۸۲	۵۰	نادریان و همکاران (۱۴۰۳ الف)، الغالی و همکاران (۱۴۰۳)، آریانفر و همکاران (۱۴۰۳)، بیگی و همکاران (۱۴۰۳)، عقیلی و همکاران (۱۴۰۲)، ضعیفی و همکاران (۱۴۰۲)، بیگی و همکاران (۱۴۰۲)، بشارت فر و همکاران (۱۴۰۲)، صمدی و همکاران (۱۴۰۲)، نادریان و همکاران (۱۴۰۲ الف)، نادریان و همکاران (۱۴۰۳ ب)، نادریان و نقی پور (۱۴۰۲ الف)، نادریان و نقی پور (۱۴۰۲ ب)، قریشی و همکاران (۱۴۰۱)، باروتی و همکاران (۱۴۰۱)، پور کیانی و همکاران (۱۴۰۱)، حسین زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۱)، حسینیان مهاجر و همکاران (۱۴۰۱)، منصوری و چناری (۱۴۰۱)، مهدی نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، تجرد و همکاران (۱۴۰۱)، تجرد و همکاران (۱۴۰۰)، حسین زاده گنابادی و همکاران (۱۴۰۰)، سلطانی زاده و همکاران (۱۴۰۰)، علیزاده و کابالیوف (۱۴۰۰)، مستحفظیان و آریانفر (۱۴۰۰)، کیال و همکاران (۱۴۰۰)، ادیسی و همکاران (۱۳۹۹)، عسگریان و مجیدی خواه (۱۳۹۹)، فتحی رضایی و همکاران (۱۳۹۹)، فهیمی نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، مهدی نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، نادری و سکینه پور (۱۳۹۹)، لیموچی و همکاران (۱۳۹۸)، حسینی پور قنات آبادی و همکاران (۱۳۹۸)، قاسمی سیجانی (۱۳۹۸)، قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، وکیلی تنها و همکاران (۱۳۹۸)، احمدی و نوری (۱۳۹۷)، زیتونلی (۱۳۹۷)، بخشی مشهدلو و همکاران (۱۳۹۶)، پورسلطانی زرنندی و همکاران (۱۳۹۶)، قاسمی و همکاران (۱۳۹۶)، کیانی و همکاران (۱۳۹۶)، میریوسفی و رحیمی (۱۳۹۶)، نادری و همکاران (۱۳۹۶)، ایرجی نقندر و پورسلطانی زرنندی (۱۳۹۵)، ایمانیان و همکاران (۱۳۹۴)، سبحانی و همکاران (۱۳۹۴)، اذانی و همکاران (۱۳۹۳)، شیروانی و همکاران (۱۳۹۳)، علی حسینی و همکاران (۱۳۹۳).	سایر موارد
۱۰۰	۸۵		

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر حاضر که به عصر اطلاعات شهرت دارد، سازمان‌ها و افراد در پی دستیابی به اطلاعات در سریع‌ترین زمان هستند تا از انبوه اطلاعات در دسترس به بهترین شکل استفاده کنند و در تصمیم‌گیری‌ها مؤثر واقع شوند. مرور مطالعات و پژوهش‌های گذشته می‌تواند چنین فرصت‌هایی را ایجاد کند و منبع اطلاعات مناسبی را برای تعیین مسیر تحقیقاتی آینده یک حوزه، به سازمان‌های متولی آن حوزه ارائه دهد (۱۸). هدف از پژوهش حاضر مرور نظام‌مند مقالات منتشرشده در نشریه‌های علمی - پژوهشی داخلی کشور در زمینه ورزش افراد دارای معلولیت از سال ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۳ بود. نتایج این پژوهش نشان داد که از ۸۵ پژوهش مورد بررسی، ۴۶ پژوهش در حیطه مدیریت ورزشی بوده است که از این تعداد ۱۱ پژوهش به بررسی و شناسایی موانع مؤثر بر مشارکت افراد دارای معلولیت در ورزش پرداخته‌اند (۱۰، ۱۹-۲۶) و سه پژوهش نیز عوامل مؤثر بر مشارکت افراد دارای معلولیت در فعالیت‌های ورزشی را بررسی کرده‌اند که تمرکز این مطالعات اغلب بر معلولان جسمی حرکتی و نابینایان بوده است (۱۷، ۲۷-۲۸). هفت پژوهش به ارائه الگوی توسعه ورزش افراد دارای معلولیت پرداخته‌اند (۲۹-۳۲). شش پژوهش در خصوص سیاستگذاری و حکمرانی بوده است (۳۳-۳۶). سایر پژوهش‌ها نیز در زمینه ارائه الگوی توسعه ورزش، الگوی مدیریت استعداد، الگوی توسعه برند، الگوی موفقیت ورزشکاران، الگوی مدیریت برگزاری رویداد، الگوی توسعه مشارکت، الگوی مدیریت تعارض، ارزیابی عملکرد و تحلیل محیطی و طراحی اماکن ورزشی بوده است (۳۷-۳۹).

معلولیت انواع مختلفی دارد و این افراد نیازها و شرایط جسمی، روحی و روانی متفاوتی با یکدیگر دارند و طبیعتاً عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت آنها در فعالیت‌های ورزشی نیز می‌تواند متفاوت باشد و خلأهای پژوهشی در زمینه سایر معلولان (ناشنوا و کم‌توان ذهنی) وجود دارد.

از ۸۵ پژوهش مورد بررسی، ۱۳ پژوهش در خصوص جامعه‌شناسی ورزشی بوده است. از این تعداد دو پژوهش به بررسی رابطه بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی و یک پژوهش به بررسی رابطه وضعیت اجتماعی و فرهنگی با میزان مشارکت معلولان در فعالیت‌های

ورزشی پرداخته‌اند. دو پژوهش نیز به تناسب فضاهای شهری و فضاهای ورزشی در افزایش تمایلات اجتماعی معلولان جسمی حرکتی پرداخته‌اند. دو پژوهش در خصوص تبیین جامعه‌شناختی داغ ننگ در ورزش معلولان بوده، دو پژوهش در زمینه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی بوده و سایر پژوهش‌ها هم با حمایت اجتماعی خانواده، دوستان از ورزش معلولان و مقایسه کیفیت زندگی و رشد اجتماعی معلولان ورزشکار و غیرورزشکار بوده است (۴۰-۴۲).

تمرکز پژوهش‌های انجام گرفته در بخش جامعه‌شناسی ورزشی نیز بر معلولان جسمی حرکتی بوده و توجه چندانی به سایر افراد دارای معلولیت در این تحقیقات نشده است. ۱۱ مورد از ۸۵ پژوهش مورد بررسی در حیطه روانشناسی ورزشی بوده است. این تحقیقات بیشتر جنبه عام داشته و شامل تمام معلولان بوده است. تنها در دو پژوهش به صورت غیرمستقیم به معلولان جسمی حرکتی (ضایعه نخاعی، بازیکنان معلول رشته بسکتبال) اشاره شده است (۴۳-۴۴). مؤلفه‌های مورد بررسی در این تحقیقات نیز هوش هیجانی، سرمایه روانشناختی، تاب‌آوری، آموزش ذهن‌آگاهی و انگیزه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بوده است.

پنج مورد از تحقیقات مورد بررسی در این پژوهش، در حیطه حقوق ورزشی بوده است. سه مورد از این پژوهش‌ها در حیطه حق بر ورزش و سلامت افراد معلول در قوانین و مقررات بین‌المللی بوده (۴۵-۴۶) و یک مورد به بررسی نقاط قوت و ضعف سیاستگذاری حقوقی در ورزش افراد دارای معلولیت پرداخته است (۱۵) و پژوهش دیگر نیز جایگاه حقوقی، وضعیت و موانع مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی را بررسی کرده است (۳). تحقیقات انجام شده در این حیطه جنبه عام داشته و گروه خاصی از افراد دارای معلولیت مورد تأکید قرار نگرفته است.

دو مورد از پژوهش‌های مورد بررسی در حیطه رسانه‌های ورزشی بوده است. یکی از این دو پژوهش به مقایسه وضعیت پوشش انواع رشته‌های ورزشی معلولان و غیرمعلولان در دو روزنامه ایران ورزشی و ابرار ورزشی پرداخته است (۴۷) و دیگری با عنوان «تحلیل محتوای مطبوعات ورزشی کشور با رویکرد ورزش معلولین» بوده است (۴۸). این دو

تحقیق نیز جنبه عام داشته و گروه خاصی از معلولان مورد تأکید نبوده است.

۹ مورد از مطالعات انجام شده در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت نیز حالت آمیخته دارد و بر اساس متغیرهای مورد بررسی در آن پژوهش ها می توانست زیرشاخه بیش از یک گرایش مطرح شده در این پژوهش قرار گیرد.

طبق تقسیم بندی مطالعات انجام شده بر اساس نوع معلولیت نیز، از ۸۵ تحقیق مورد بررسی، ۵۰ مطالعه عام و مرتبط با تمام افراد دارای معلولیت است؛ ۲۱ پژوهش مرتبط با افراد معلول جسمی و حرکتی، پنج تحقیق مربوط به نابینایان، پنج تحقیق مربوط به ناشنوایان و چهار پژوهش مربوط به معلولان کم توان ذهنی است.

در تصویب قوانین و مقررات و در مقام اجرا نیز میزان توجه به افراد دارای معلولیت یکسان نیست و همان گونه که در پژوهش های انجام گرفته مشاهده شد، در عمل نیز به افراد دارای معلولیت جسمی حرکتی بیش از سایر معلولیت ها توجه می شود. برای مثال در بند ۸ از بخش «الف» ماده ۴ قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، مناسب سازی اماکن و فضاهای ورزشی جهت بهره برداری و حضور، بانوان، خانواده ها و معلولان جسمی حرکتی، جزء وظایف این وزارتخانه در حوزه ورزش بیان شده است. این در حالی است که معلولیت انواع مختلفی دارد و هر کدام از آنها نیازها و شرایط خاصی دارند و مناسب سازی که برای معلولان جسمی و حرکتی انجام می شود، به این معنا نیست که برای سایر گروه های معلولان نیز مناسب باشد (۴۹). مطابق با تبصره ۴ الحاقی قانون سرباز قهرمان، یکی از فرزندان قهرمانان دارای معلولیت که در مسابقات پارالمپیک موفق به کسب مقام نخست شوند، از خدمت سربازی معاف می شوند و مطابق با تبصره ۵ الحاقی این قانون، یکی از فرزندان قهرمانان (مقام اول) پارالمپیک می توانند با معرفی وزارت ورزش و جوانان و سایر قوانین و مقررات مربوط به صورت پیمانی در دستگاه های اجرایی جذب و استخدام شوند. در مسابقات المپیک تنها ورزشکاران دارای معلولیت جسمی حرکتی و نابینا قادر به شرکت هستند و سایر گروه ها (ناشنوا و کم توان ذهنی) المپیک های دیگری دارند که آنها مشمول این قانون نیست و این افراد در صورت کسب عنوان قهرمانی، عملاً از امتیاز مذکور در این قانون بهره مند نمی شوند.

علاوه بر این کشور ما در سال ۱۳۸۷ با تصویب «قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت» در مجلس شورای اسلامی، ملزم به تبعیت از مفاد این کنوانسیون جهانی شده است. ماده ۳۰ این کنوانسیون به مشارکت در زندگی فرهنگی، تفریح، فراغت و ورزش افراد دارای معلولیت اشاره دارد، بند ۵ این ماده نیز به طور خاص در حوزه تفریح، فراغت و ورزش مقرر کرده است که: دولت‌های عضو، با نیت توانمند ساختن افراد دارای معلولیت در جهت مشارکت بر مبنای برابر با سایرین در فعالیت‌های تفریحی، فراغتی و ورزشی، تدابیر مناسبی را در موارد زیر اتخاذ خواهند کرد: الف) ترغیب و تشویق مشارکت افراد دارای معلولیت تا سرحد امکان در تمامی سطوح فعالیت‌های عمده‌سازی ورزشی؛ ب) تضمین اینکه افراد دارای معلولیت، از فرصت ساماندهی، توسعه و مشارکت در ورزش‌ها و فعالیت‌های تفریحی ویژه معلولان برخوردارند؛ ج) تضمین اینکه افراد دارای معلولیت از دسترسی به اماکن ورزشی، تفریحی و گردشگری برخوردارند؛ د) تضمین اینکه کودکان دارای معلولیت از دسترسی برابر با سایر کودکان به مشارکت در بازی، تفریح و فعالیت‌های ورزشی و فراغتی از جمله فعالیت‌های درون نظام مدارس برخوردارند؛ ح) تضمین اینکه افراد دارای معلولیت از دسترسی به خدمات آتھایی که به سازماندهی فعالیت‌های ورزشی، فراغتی، گردشگری و تفریحی اشتغال دارند، برخوردارند. این در حالی است که با وجود قوانین و مقررات متعدد در حوزه ورزش افراد دارای معلولیت، در عمل و در مقام اجرا، این قوانین و مقررات چندان اجرایی نشده‌اند و با اینکه بیش از ۱۶ درصد جمعیت در جهان را افراد دارای معلولیت تشکیل می‌دهند و این آمار در کشورهای توسعه‌نیافته و در حال توسعه بیشتر است، اما مقدار امکانات و تسهیلات ورزشی که در اختیار این افراد قرار دارد و با توجه به شرایط خاص آنها مناسب‌سازی شده است، بسیار محدود و متناسب با درصد جمعیتی آنها نیست (۴، ۶، ۱۵، ۳۴). بنابراین ضرورت دارد که نه تنها در زمینه پژوهش، بلکه در امر قانونگذاری، تعیین سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها، ضمانت اجرای لازم در نظر گرفته شود. همچنین در مقام اجرای قوانین و مقررات با رویکرد عدالت توزیعی و رویه‌ای، توجه یکسانی به افراد دارای معلولیت شود که این امر با اصول بنیادین حقوق بشری همراستاست. در انجام مطالعات در حوزه مدیریت ورزش افراد

دارای معلولیت نیز، تمام گروه‌های معلولیت مورد توجه و مطالعه قرار گیرند و پژوهش‌ها صرفاً محدود به گروهی از افراد دارای معلولیت نباشد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر نیز می‌توان به دسترسی نداشتن به متن کامل برخی مقالات علمی-پژوهشی و عدم بررسی سایر مطالعات از جمله کتاب‌ها و مقالات خارجی اشاره کرد.

مشارکت نویسندگان: نویسندگان به‌طور یکسان در انجام پژوهش مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع: هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- 1- World Health Organization, Disability. (2024). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-andhealth#:~:text=An%20estimated%201.3%20billion%20people,earlier%20than%20those%20without%20disabilities>.
- 2- Andrade MSR, Mendonça LM, Chadi G. Treadmill running protects spinal cord contusion from secondary degeneration. *Brain Research*, 2010; 1346: 266-78.
- 3- Zeytoonli A H. Environmental Barriers to Participation in Physical Activity: A Legal Perspective, Middle Eastern. *Journal of Disability Studies*, 2018; 5(8): 1-7. (In Persian).
- 4- Naderian, F., Heydarinejad, S., Khatibi, A. Designing a model for supporting sports rights of disabled people in Iran, *PhD thesis, Shahid Chamran University of Ahvaz*. 2024. (In Persian).
- 5- Yousefian, J. Challenges to Develop Sport for All, Professional and Vocational, Women's and Educational Sports in Yazd Province, *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 2022, 20 (54): 171-92. (In Persian).
- 6- Naderian, F., Heydarinejad, S., Khatibi, A. The Right to Sport, Recreation and Leisure time for Disabled Persons from National and International Human Rights Documents Point of View, *Sport Management Studies*, 2024 A; 15(82), 153-86. (In Persian).
- 7- Lipert, A., Wróbel, K., Sychała, M., Rasmus, P., Timler, D., Marczak, M., & Kozłowski, R. (2021). The Effectiveness of Active Rehabilitation Camp on Physical Performance of Disabled People Moving in Wheelchairs. *International Journal of Environmental Research and Public health*, 2021; 18(14), 1-14.
- 8- Cagri, C. Motivation Affects Sports and Life Skills in Physical Disabled People, Current context of education and psychology in Europe and Asia, 2021, 9: *SPE* (3), e1161.
- 9- Robertson, J., Emerson, E., Baines, S., & Hatton, C. Self-reported participation in sport/exercise among adolescents and young adults with

- and without mild to moderate intellectual disability. *Journal of Physical Activity and Health*, 2018; 15(4): 247-54.
- 10- Ghadrhan, R., Hasanbeigi, H., Tabesh, S. Investigating barriers to athletic and non-athlete disability participation in sports activities (Case study: Qazvin). *Journal of nurse and physician within war* 2019; 7 (24) :49-56. (In Persian).
 - 11- Nemcek, D. (2016). Life satisfaction of people with disabilities: a comparison between active and sedentary individuals, *Journal of Physical Education and Sport*, 16 Supplement issue 2, Art 173, pp: 1084 – 1088.
 - 12- Yazicioglu, K. Yavuz, F. Goktepe, A. S. Kenan Tan, A. (2012). "Influence of adapted sports on quality of life and life satisfaction in sport participants and non-sport participants with physical disabilities". *Disability and Health Journal*.2012, 5(4), pp: 249-53.
 - 13- Diaz, R. Miller, E K. Kraus, E. Fredericson, M. (2019). Impact of Adaptive Sports Participation on Quality of Life, *Sports Medicine and Arthroscopy Review*, 27 (2), pp: 73-82.
 - 14- Ghazanfarpour, H., Abdollahi, A., Moradzadeh, F. Planning Urban Areas to Meet the Needs of the Disabled and Veterans (Case Study: District 2 of Kerman City), *journal of spatial planning*, 11(2), 163-86. (In Persian).
 - 15- Naderian, F., Naghipour Givi, B., Heydarinejad, S., Khatibi, A. Identifying and Examining the Strengths and Weaknesses of Legal Policy Making in the Field of Championship Sports for Persons with Disabilities, *Sport Management Journal*, 2024B; 16(3): 154-71. (In Persian)
 - 16- Kramareva, N. & Grix, J. (2018). War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity, *The International Journal of the History of Sport*, 2018; 35(14), 1407-27.
 - 17- Limochi, S. Moshref Javadi, B. Safania, B. & Mohamadi, F. Identifying factors affecting the participation of disabled persons in sports activities, *Contemporary researches in sports management*, 2020; 9(18), 77-90. (in Persian).
 - 18- Farzan, F., Arazm, M. Systematic Review of Studies in the Field of Physical Education and Student Sports, *Research on Educational Sport*, 2024; 11(33): 189-204. (In Persian).
 - 19- Poursalman, M., Farahani, A. Obstacles to Participation visually impaired and the Blinds in Physical Activity in Qazvin, *Sport Management Journal*, 2023; 15(3), 56-69. (In Persian).
 - 20- Rahmati, F., Safania, A.M., Poursoltan Zarandi, H., Bagherian FarahAbadi, M., Naghshabandi, S. Identifying the Factors that Do Not Develop Public Sports for People with Mental Disabilities, *Sport Siences Quarterly*, 2023; 14(48): 13-35. (In Persian).
 - 21- Hosseinzadeh Gonabadi, A., Safania, A M., Poursoltani Zarandi, H.,

- Bagherian, M., Naqshbandi, S. Barriers to the Absence of the Disabled and Veterans in Sports Activities Based on Data Theory. Middle Eastern. *Journal of Disability Studies*, 2021; 11(130): 1-8. (In Persian).
- 22- Bakhshi Mashhadloo, R., Gol Sanamloo, M., Kayvani Hafshjani, Z. The relationship between the participating and non- participating veterans' benefits and drawbacks of Ardabil province physical activity and exercise, *Iranian Journal of War and Public health*, 2017; 9(3):155-61. (In Persian).
- 23- Pour Soltani Zarandi, H., Ghasemi, H., Hawasel, M., Moradi, F. Identifying obstacles to the participation of veterans and disabled people in Alborz province in sports, *Journal of sport science and Educational Applied Researches without borders*, 2016; 4: 1-15. (In Persian).
- 24- Mahdavi Far, B., Khoshnam, I. A review of the factors inhibiting sports participation of physically-motor disabled people in Kazerun city, *Journal of sport science and Educational Applied Researches*, 2017; 6: 99-109. (In Persian).
- 25- Pourranjibr, M., Keshavarz, L., Sharifian, I., Abulfazl, F. Investigating barriers to participation in leisure time physical activities of disabled people dependent on wheelchairs in the southeast of the country, *Journal of Kerman University of Medical Sciences*, 2015; 22(5), 555-68. (In Persian).
- 26- Pourranjibr, M., Keshavarz, L., Sharifian, I., Abulfazl, F. Barriers to participation in recreational physical activities of disabled people with wheelchairs in Kerman province, *Journal of health and development*, 2014; 3(2): 175-88. (In Persian).
- 27- Farhadi, L., Sadeghi Boroujerdi, S., Ghaeeni, S. Identifying Effective Components in the Participation of the Physically Disabled People in Sports Activities: A Thematic Analysis, *Middle Eastern Journal of Disability Studies*, 2022; 12: 1-11. (In Persian).
- 28- Sobhani, S., Andam, R., Zarifi, M. Study and prioritizing the factors and barriers to sport participation of Disabled people of Ahvaz city, *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2015; 2(6): 41-48. (In Persian).
- 29- Arianfar H, Mostahfezian M, Tabesh S, Marvi M. Presenting the Development Model of Sports Participation in Leisure Time of Veterans and Disabled People with Sensory Impairments (Hearing and Vision Impairments) and Physical and Movement Impairments (Having Problems with Movement and Physical Condition) with a Grounded Theory Approach. *Journal of Health Promotion Management*, 2024; 13(3) :101-17. (In Persian).
- 30- Ghoreishi, M.S., Savadi, M., saybani, H.R. Designing a model for the development of disability volunteering in sports based on data theory, *Sport Management Studies*, 2022; 14(75): 14-48. (In Persian).
- 31- Barouti, R., Askari, A.R., Moshkelgosha, E. An analysis of the

- development structures in sports for the disabled in Iran, *Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences*, 2022, 65(2), 956-70. (In Persian).
- 32- Fahimi Nejad, A., Hosseinian Mohajer, S.A., Morsal, B. Developing a Model Based on Strategic Analysis of Factors Influencing the Development of Sport for All for Specific Strata (Case Study: Society of Veterans, Disabled, Deaf and Blind), *Sport Management Journal*, 2022; 12(3), 891-906. (In Persian).
 - 33- Aria, N., Emadi, S., Rastegari, M. Specifying the Model of Policy Implementation Obstacles in the National Paralympic Committee Using an Interpretive Structural Approach, *Quarterly journal of knowledge management in sports, Islamic Azad University, Sanandaj branch*, 2022; 3(4): 21-35. (In Persian).
 - 34- Naderian, F., Naghipour Givi, B. Analyzing the policy situation in educational sports for persons with disabilities, *Journal of Research on Educational Sport*, 2024 B, 11(32): 216-46. (In Persian).
 - 35- Safaralizadeh, A., Nikbakhsh, R., Afarinesh khaki, A. Designing causal relationships in the goals and strategic plan of the Deaf Sports Federation with the BSC-DEMATEL approach, *Sports Management and Development*, 2021; 10(27): 1-22.
 - 36- Farahani Tajar, M., Fattahi Masroor, F., Honari, H. Drafting a Strategic Plan for the Deaf Sports Federation in Islamic Republic of Iran, *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 2020; 18(46): 99-122. (In Persian).
 - 37- Kohansal, S., Emami, F., Shojaei, V. Organizational brand identity development model of Iranian Sports Federation for the Disabled, *Sports Management and Development*, 2023; 12(4): 29-47. (In Persian).
 - 38- Solgi, S., Ashraf Ganjouei, F., Zarei, A., Manouchehri, J. Designing a communication model of conflict management styles with the success of athletes in Iranian national teams for the deaf, *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 2022; 21(57): 259-78. (In Persian).
 - 39- Ghezelsefloo, H., Bay, N., Choori, A. Developing Comprehensive Management System for Holding Sporting events for Veterans and the Disabled Athletes Based on the S7 Approach (Case study: Iran Sitting Volleyball Super League), *Sport Management Journal*, 2022; 14(4): 184-201. (In Persian).
 - 40- A Study of the Relationship between Socioeconomic Status and Motivation to Participate in Sports Activities in Disabled and Veterans of Chaharmahal-va-Bakhtiari Province, *New Trends in sports management*, 2015; 2 (7) :75-85. (In Persian).
 - 41- Rahmani, B., Sobouti, H. The role of proper design of sports complexes in Tehran in increasing the social interactions of the disabled, *Motaleate Shahri*, 2020; 9(33): 127-37. (In Persian).

- 42- Tajarrood, A., ghadimi, B., Alipoor darvishi, Z., Hojat, Sh., Shojaei, M. Understanding the Sociological stigma in Disabled Sports in Tehran, *Strategic Studies on Youth and Sports*, 2022; 21(57): 395-417. (In Persian).
- 43- Dirmanchi, N. Khanjani, M.S. Comparison of Resilience and Self-Efficacy in Athletes and Non-Athletes with Disabilities Caused by Spinal Cord Injury, *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 2019; 25(2): 150-163. (In Persian).
- 44- Abbasi, F., Badami, R., Jalali, D. The Effect of Mindfulness and Acceptance Training on Body Image Concerns, Mental Skills and Free Throw Shooting Performance in Male Basketball Players with Wheelchairs, *Positive Psychology Research*, 2018; 4(2), 25-40. (In Persian).
- 45- Naderian, F., Heydarinejad, S., Khatibi, A. The position of sport and health of the elderly and persons with disabilities in national and international laws and regulations, *Online publication of the date 26 April 2024*. (In Persian).
- 46- Naderian, F., Naghipour Givi, B. Comparative study of the position right to health of persons with disabilities with an emphasis on sports in national and international laws and regulations, *Sport Management and Development*, Accepted Manuscript Available Online from 22 June 2023. (In Persian).
- 47- Ghasemi, H., Poursolantani Zarandi, H., Soleimani, H.R. Comparing the Situation of Disabled and non-Disabled People in the Newspaper's Coverage of Iran -e Varzeshi and Abrar-e Varzeshi, *Communication Management in Sports Media*, 2018; 5(1): 27-36. (In Persian).
- 48- Imanian, M., Heydari nejad, S., Khatibi, A. Content analysis of sports media with disabled sports approach, *Communication Management in Sports Media*, 2016; 3(2): 42-51. (In Persian).
- 49- The law on objectives, duties and powers of the Ministry of Sports and Youth, 2020. (in Persian)

استناد به این مقاله: نادریان، فاطمه؛ حیدری نژاد، صدیقه؛ مدیریت ورزش افراد دارای معلولیت: یک مرور نظام‌مند، دوفصلنامه مطالعات مروری علوم ورزشی و تندرستی، دوره اول، شماره اول، ۱۵۹-۱۹۰

DOI: 10.22054/JSHSR.2025.83452.1010

Biannual Journal of Sport and Health Sciences Reviews is Licensed Under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License

